

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
Rotel 060206

DOM
2014-01-15
Stockholm

Mål nr
F 5270-13

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Växjö tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2013-05-08 i mål nr F 2273-11,
se bilaga

KLAGANDE

J S dödsbo

Ombud: M N

MOTPARTER

1. H A

2. P A

3. M B

4. C B

5. J U C dödsbo

6. L C

7. J D

8. A D

9. S D

Dok.Id 1111826

Postadress
Box 2290
103 17 Stockholm

Besöksadress
Birger Jarls Torg 16

Telefon
08-561 670 00
08-561 675 50

E-post: svea.avd6@dom.se
www.svea.se

Telefax
08-561 675 59

Expeditionstid
måndag – fredag
09:00-15:00

10. K D R

11. Ekebergsvägens samfällighetsförening

g

Ombud: U J

12. C E

13. M E

14. A F

15. K-H F

16. A F J

17. R F

18. A G

19. H J G

20. I G

21. B H

22. L H

23. M H

24. A H

25. G H

26. K H

27. A H

28. O H

29. S H

30. U H

31. M H

32. P H

33. A H

34. M H

35. M H

36. D H

37. L J

38. B J

39. S J

40. E J

41. T J

42. A-C Josefsson

43. Jönköpings kommun
Rådhuset, 551 89 Jönköping

44. B K

45. G K

46. F L

47. H L

48. N L

49. C L

50. A L

51. L L

52. F L

53. Å L

54. A L

55. P L

56. S L

57. S-O L

58. A-M K M L

59. B L

60. D L

61. T L

62. J L

63. L L

64. R L

65. T L

66. K L

67. M L

68. P-O L

69. U L

70. B M

71. J M

72. P Å M

73. J M Å

74. B M

75. M M

76. A M

77. K S M

78. R M

79. A-H G M

80. C M

81. E M

82. T N

83. E N

84. M N

85. H N

86. M N

87. B N

88. J N

89. A O

90. A O

91. K O

92. M O

93. K P

94. P P

95. K R

96. P R

97. A R

98. A R

99. S R

100. T R

101. T R

102. B S

103. Skinnerdals
samfällighetsförening

104. A S

105. C S

106. Sveaskog Förvaltning AB
Ombud: S H-W

107. B S

108. H S

109. F S

110. L S

111. L S

112. M S

113. R S

114. T S

115. P S

116. H S

117. M T

118. R T

Ombud 117 och 118: U J B

119. J T

120. H T

121. M T

122. D W

123. I W

124. M W

125. E W

126. M W

127. M W

128. M Z

129. T Z

130. D Ö

SAKEN

Anläggningsförrättning berörande X samt fastighetsbestämning berörande Y i
Jönköpings kommun

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

1. Mark- och miljööverdomstolen avslår yrkandet om syn.
2. Med ändring av punkten 1 i mark- och miljödomstolens dom undanröjer Mark- och miljööverdomstolen Lantmäteriets beslut den 10 maj 2011 i ärende nr F106216, förutom beslutet om fastighetsbestämning, och återförvisar förrättningen till Lantmäteriet för beslut om avslutande åtgärder.
3. Med ändring av punkten 2 i mark- och miljödomstolens dom befriar Mark- och miljööverdomstolen J S dödsbo från att ersätta Ekebergsvägens samfällighetsförening och R T för deras rättegångskostnader i mark- och miljödomstolen.
4. Mark- och miljööverdomstolen förpliktar M T och R T, A G, H J G, A H, G H, B G J, F L, Å L, B L, D J, T J, J L, L L, T L, K L, M L, B M, M M, A M, K S M, K P, P P, S R och T R, H S, L S, M S, T S, P S, H S, T R och E W, M Z, T Z, J K, Skinnersdals samfällighetsförening och Jönköpings kommun att solidariskt ersätta J S dödsbo för deras rättegångskostnader vid mark- och miljödomstolen med 90 325 kr, varav 79 565 kr avser ombudsarvode, jämte ränta på det förstnämnda beloppet enligt 6 § räntelagen från denna dag till dess betalning sker.
5. Mark- och miljööverdomstolen förpliktar M T och R T, H A, P A, A G, H J G, G H, M H, P H, B K, F L, H L, C L, A L, L L, F L, Å L, B L, D J, T J, J L, L L, T L, K L, M L, B M, M M, A M, K S M, C M, E M, E N, M N, K P, P P, K R, P R, S R och T R, H S, L S, M S, T S, P S, H S, T R och E W, M W, M W, M Z, T Z och Jönköpings kommun att solidariskt ersätta J Ss dödsbo

för dess rättegångskostnader i Mark- och miljööverdomstolen med 28 125 kr avseende ombudsarvode jämte ränta på beloppet enligt 6 § räntelagen från denna dag till dess betalning sker.

YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

J Ss dödsbo har yrkat i första hand att Mark- och miljööverdomstolen, med ändring av mark- och miljödomstolens dom, ska undanröja Lantmäteriets beslut och ställa in förrättningen alternativt återförvisa ärendet till Lantmäteriet för ny prövning. I andra hand har yrkats att Mark- och miljööverdomstolen ska ändra Lantmäteriets beslut på så sätt att vägen inte ska få hårdgöras.

J Ss dödsbo har även yrkat att det ska befrias från förpliktelsen att utge ersättning för motparternas rättegångskostnader i mark- och miljödomstolen samt att dödsboet ska tillerkännas ersättning för dess rättegångskostnader i samma instans med yrkat belopp.

J Ss dödsbo har vidare yrkat ersättning för dess rättegångskostnader i Mark- och miljööverdomstolen.

P Å M har medgett samtliga punkter i överklagandet.

Ekebergsvägens samfällighetsförening (föreningen), M T och R T har bestritt ändring samt, som det får förstås, yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska hålla syn. De har vidare yrkat ersättning för sina rättegångskostnader i Mark- och miljööverdomstolen.

H A, P A, A G, H J G, G H, M H, P H, B K, F L, H L, C L, A L, L L, F L, Å L, B L, D J, 'T J, J L, L L, T L, K L, M L, B M, M M, A M, K S M, C M, E M, E N, M N, K P, P P, K R, P R, S R och T R, H S, L S, M S, T

S, P S, H S, T R och E W, M W, M W, M Z och T Z har bestritt ändring av mark- och miljödomstolens dom.

Jönköpings kommun har bestritt klagandens yrkande om undanröjande av anläggningsbeslut och inställande av förrättning och har yrkat att överklagandet avslås i sin helhet och att anläggningsbeslutet fastställs.

P S har för föreningens räkning yrkat ersättning för rättegångskostnader.

UTVECKLANDE AV TALAN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

J Ss dödsbo (Toragården) har i huvudsak anfört följande. Beslutet strider mot 35 § anläggningslagen (1973:1149), AL, eftersom det inte har funnits någon anledning att ompröva gemensamhetsanläggningen. Beslutet strider även mot 6 och 8 §§ AL och det finns formella brister eftersom det i ärendet saknas en båtnadsberäkning, alla sakägare inte har underrättats om förrättningen och upplåtet område inte är preciserat.

Vägen behöver rustas upp, men detta kan ske på ett betydligt enklare och billigare sätt. Den upprustning som behövs är till ursprunglig standard och det kan göras inom ramen för befintligt lantmäteri beslut. Toragården motsätter sig framför allt att vägen rustas upp på ett sätt som möjliggör att den beläggs med asfalt eller liknande.

X bildades genom förrättning som efter hantering i tingsrätten vann laga kraft den 28 juni 2001 (Jönköpings tingsrätts, fastighetsdomstolen, avgörande i mål nr F 1049-99). I lantmäteriets beslut ingick bl.a. en breddning av vägen. Lantmäteriets beslut överklagades, bl.a. av J S. I tingsrätten kom parterna genom förlikning överens om att inte bredda vägen. Förlikningen innebar att vägen skulle ha den utformning som framgår av förrättning från år 1969 enligt lagen (1939:608) om enskilda vägar.

Det finns inte anledning att ompröva anläggningsbeslutet som vann laga kraft 2001. Samma frågeställningar behandlades då som i nu aktuell förrättning, och orsaken till den förrättningen var att vägen skulle rustas upp. Det nya bostadsområdet på Skinnersdal och den ökade trafik det skulle föra med sig var känt vid tiden för den gamla förrättningen och beaktades därför i densamma. Det finns således inga ändrade förhållanden som ger anledning att ompröva det tidigare beslutet. Det finns vidare inget behov av en ny förrättning eftersom upprustning till nödvändig standard kan ske utan en ny förrättning. Vid beslutet 2001 ansågs dåvarande vägområde vara fullt tillräckligt för att vägen skulle kunna rustas upp till godtagbar grusvägsstandard. Om dåvarande vägområde räckte för lite drygt 10 år sedan måste det vara tillräckligt även i dag. Det krävs inget anläggningsbeslut för att föreningen ska få återställa vägen i ursprungligt skick.

Vid en båtnadsberäkning ska fördelar av ekonomisk eller annan art vägas mot kostnader och olägenheter. För att förrättningen ska kunna godkännas krävs att beräkningen slutar med ett positivt resultat. Bevisbördan härför ligger på sökanden. I ärendet finns varken resonemang eller beräkningar avseende kostnader, olägenheter och nyttor. Minuskontot i båtnadskalkylen överväger de nyttor som finns. Hur många fastigheter som drabbas av nedsatt fastighetsvärde vid ökad trafik och hur stor påverkan blir framgår inte i målet men det bör kunna konstateras att påverkan blir avsevärd. En belagd väg är dessutom mycket ömtåligare vilket är negativt i samband med brukande av marken längs med vägen och vid transporter med jordbruksmaskiner. Slirskydd får inte användas på belagd väg. En belagd väg kan tvingas stängas av för tung trafik under tjällossningen. Vid båtnadsbedömningen ska hänsyn även tas till kostnader för upprustningen, förrättningskostnaderna samt kostnader för marklösen. Inga av dessa kostnader är preciserade i målet.

Mark- och miljödomstolen anser att det är uppenbart att beslutet står i överensstämmelse med 8 § AL. Någon motivering ges inte. Mark- och miljödomstolen bortser från att hela upprustningen syftar till att bredda vägområdet och att bygga om vägen i grunden för att kunna belägga den. Det valda alternativet ger inte minsta intrång och olägenhet utan oskälig kostnad. Det är fullt möjligt att nyttja befintligt vägområde och rusta upp vägen på ett mindre omfattande sätt än på det sätt som nu

beslutats. Dessutom torde merkostnaden för att förbereda vägen för beläggning, för att belägga vägen och för ökad trafik uppgå till 100 000-tals kronor.

Det är oacceptabelt att det inte av förrättningen går att utläsa hur stort markområde som tas i anspråk för breddningen av vägområdet. Föreningen menar att det endast handlar om en breddning av vägbanan med 0,25 meter på vardera sida av vägen. Detta stämmer inte. Breddningen bör bli mycket större än så, men samtidigt kan det inte utläsas om vägområdet breddas med en, tre eller fem meter.

Föreningen, M T och R T har i huvudsak anfört följande. Föreningen har rätteligen upptagits som part i målet. En samfällighetsförenings ändamål är enligt 18 § lagen (1973:1150) om förvaltning av samfälligheter, SFL, att förvalta samfälligheten. När en anläggningssamfällighet förvaltas genom föreningsförvaltning ligger alla åtgärder som kan hänföras till anläggningens utförande, drift och underhåll inom ramen för föreningens kompetensområde. Omprövningsförrättningen syftar till att främst bestämma vägområdet för att kunna genomföra nödvändiga förbättringar. Denna fråga bör kunna ingå i föreningens förvaltning av vägen och därmed bör även föreningen kunna anges som part i överprövningen av förrättningsbeslutet i mark- och miljödomstolen, jämlikt grunderna för bestämmelsen i 35 § fjärde stycket AL. Mark- och miljödomstolen har uppenbarligen gjort en sådan bedömning. Den exemplifiering som finns i 35 § fjärde stycket AL är inte uttömmande. Även andra förrättningsfrågor av enklare beskaffenhet, som den i målet aktuella, bör kunna hanteras på samma sätt med föreningen som sakägare när det, som i detta fall, är fråga om en eller ett fåtal fastigheter på en sida och resterande fastigheter på den andra sidan genom föreningen. Tilläggas ska att det dessutom i förevarande fall finns enhälliga stämmobeslut på att härför erforderlig omprövningsförrättning ska sökas. Behörigheten följer således av 18 § andra stycket och 35 § AL.

Det har funnits anledning att ompröva gemensamhetsanläggningen i enlighet med 35 § AL. Det föreligger en sådan förändring av förutsättningarna för vägen att omprövning kan ske. Den byggnation av Skinnerdalsområdet som påbörjades 2005 har inneburit en mycket stor förändring för föreningen. I och med att 29 nya villor har byggts har

trafiken på föreningens vägar ökat markant. Förändringarna har skett efter den senaste anläggningsförrättningen 1998 vilken resulterade i förlikningen 2001. Det har konstaterats att vägen är i behov av en grundlig upprustning. Även Toragården delar denna uppfattning. För att kunna utföra en upprustning krävs att vägområdet fastställs i en omprövningsförrättning. De handlingar som ligger till grund för gemensamhetanläggningen, förlikningen 2001 och anläggningsbeslutet från 1969, är i vissa avseenden motstridiga. Vägområdet fastställdes inte i förlikningen. Enligt protokollet skulle Ekebergsvägen behålla 1969 års sträckning och vägbredd samtidigt som det anges att ”för anläggningen upplåtes det område som de befintliga vägarna upptar inkl. diken och slänter”.

Båtnadsvillkoret i 6 § AL är uppfyllt. Vägens förbättring får anses uppväga såväl ökade kostnader som svårigheter för jordbruks- och skogsmaskiner. Vägen är mycket viktig för de boende. Nästan all trafik till arbete, skola, dagis, fritids, sportaktiviteter, vårdcentral och kyrka går längs denna väg. En asfalterad väg har en positiv påverkan på marknadsvärdet för fastigheterna i området.

Föreningens avsikt är att bygga en bättre väg än tidigare, utan att kostnaderna ökar. Att kostnaderna kan hållas nere beror på att underhållskostnaderna blir lägre, vilket framgår av de beräkningar som ingivits och åberopats i mark- och miljödomstolen. Detta har även varit fallet efter den redan genomförda upprustningen av en vägsträcka omfattande 3,6 km väg, där föreningens uttaxering under flera år varit densamma, men med bättre nyupprustade vägar. Den i målet aktuella åtgärden innebär därmed inte ”en ökad kostnad eller annan olägenhet”. Fördelarna av ekonomisk eller annan art överväger i detta fall klart de kostnader som anläggningen medför enligt 6 § AL. Åtgärden är således samhälls- och föreningsekonomiskt motiverad.

Enligt förrättningsbeslutet ska vägen rustas till den standard som Trafikverket kräver för att statsbidrag ska utgå. Detta innebär att vägen har 3,5 meter vägbredd samt 0,25 meter stödremsa på vardera sida om vägen. Skillnaden mot 1969 års förrättning är endast att stödremorna har tillkommit. Detta kan inte anses utgöra en ”avsevärd breddning” som motparten hävdar. Det kan även påpekas att vägområdet är tydligt

markerat i sakkunniges yttrande, aktbilaga ÖV1, samt i kartskiss, aktbilaga ÖV2. Ytterligare precisering av vägområdet kan inte anses nödvändig i detta skede.

Beslutet står i överensstämmelse med bestämmelserna i 8 § AL. De delar mark- och miljödomstolens uppfattning att det är rimligt att samfällighetsföreningen själv får besluta om och i sådana fall när vägen ska beläggas med ett hårt ytlager.

Lantmäterimyndigheten, sakkunnig och mark- och miljödomstolen har samtliga kommit fram till att en hårdgörning av ytan är möjlig och att denna lösning är att föredra. Även Trafikverket och Jönköpings kommun delar denna uppfattning. Att belägga vägen med hårdgjord yta innebär inte ökade kostnader för medlemmarna eftersom underhållskostnaderna kommer att minska betydligt.

Mark- och miljööverdomstolen bör hålla syn på platsen.

H A, P A, A G, H J G, G H, M H, P H, B K, F L, H L, C L, A L, L L, F L, Å L, B L, D J, 'T J, J L, L L, T L, K L, M L, B M, M M, A M, K S M, C M, E M, E N, M N, K P, P P, K R, P R, S R och T R, H S, L S, M S, T S, P S, H S, T R och E W, M W, M W, M Z och T Z har anfört sammanfattningsvis följande. Vägen har stor betydelse för dem då skola, barnomsorg, fritidsaktiviteter m.m. finns i Barnarp. Vägen behöver upprustas. En hårdgjord väg skulle vara fördelaktigt bl.a. ur skötsel- och säkerhetssynpunkt. I övrigt ställer de sig bakom vad som anförts av Föreningen, M T och R T.

Jönköpings kommun har vidhållit vad som anförts i mark- och miljödomstolen samt tillagt följande. Aktuell väglängd inom X används i det närmaste uteslutande av de boende i området och fungerar inte som en förbindelseled från och

till riksväg 31 i norr. Några planer från kommunen att använda väglängden som genomfartsled finns inte heller. Kommunen håller inte med klaganden om att en asfalterad väg till Barnarp saknar samhällsekonomisk nytta. Orten är en naturlig destination för de boende längs gemensamhetsanläggningen och erbjuder en stor del av den viktigaste samhällsservicen.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Syn

Mark- och miljööverdomstolen anser, men hänsyn till vilka frågor som är aktuella i målet, att syn inte behövs. Yrkandet om syn ska därför avslås.

Målet i sak

X inrättades vid anläggningsförrättning registrerad den 21 november 2001. Anläggningsbeslutet innebar efter träffad förlikning bl.a. att föreslagna iståndsättningsåtgärder ströks. År 2005 anslöts ett trettiotal fastigheter i Skinnersdal genom definitiva beslut enligt bestämmelsen i 42 a § AL. Vidare har vissa vägsträckor inom samma område ändrats vid omprövning 2009. Det är dessa beslut som nu gäller för gemensamhetsanläggningen.

Då den i målet aktuella frågan är densamma som den fråga som tidigare behandlats vid förrättning enligt anläggningslagen och blivit slutligt avgjord, får frågan enligt 35 § AL prövas vid ny förrättning om ändrade förhållanden som väsentligt inverkar på frågan har inträtt sedan den tidigare behandlingen eller i annat fall ett klart behov av omprövning har framkommit.

Vad avser begreppet ändrade förhållanden har i förarbetena påpekats att det bör vara fråga om ändrade förhållanden av rent faktisk natur och inte bara om en annan bedömning av föreliggande fakta (prop. 1973:160 s. 254-255). Även om det inte föreligger ändrade förhållanden får omprövning ske när det föreligger ett klart behov

av detta. Av förarbetena framgår att en viss restriktivitet måste prägla bedömningen av frågan om omprövning av villkoren för anläggningen (prop. 1988/89:77 s. 75).

De ändrade förhållanden som framhållits i målet är i huvudsak att ett nytt bostadsområde som nyttjar gemensamhetsanläggningen, Skinnersdal, har tillkommit sedan anläggningsbeslutet 2001 samt den ökning av trafiken som generellt har skett i samhället sedan 2001.

Mark- och miljööverdomstolen konstaterar att eftersom delägarkretsen inte påverkas genom förrättningen kan den generella trafikökningen inte ensamt anses utgöra sådana ändrade förhållanden som krävs för att frågan ska få prövas vid en ny förrättning enligt 35 § AL.

Någon omprövning av gällande anläggningsbeslut på grund av ändrade förhållanden som väsentligt inverkar på frågan har således inte kunnat ske. Det har inte heller framkommit att det föreligger ett klart behov av omprövning. Överklagandet ska därför bifallas på så sätt att anläggningsbeslutet undanröjs och målet visas åter till Lantmäteriet för avslutande åtgärder. Beslutet om fastighetsbestämning har inte överklagats och står därför fast.

Rättegångskostnader

Enligt 16 kap. 14 § första stycket fastighetsbildningslagen (1970:988) får mark- och miljödomstolen, efter vad som är skäligt med hänsyn till omständigheterna, besluta att sakägare som förlorar målet ska ersätta annan sakägare dennes rättegångskostnad. I övrigt ska 18 kap. rättegångsbalken tillämpas i fråga om rättegångskostnaderna. Bestämmelsen ska enligt 17 kap. 3 § samma lag tillämpas även i fråga om rättegången i Mark- och miljööverdomstolen.

Toragården har i Mark- och miljööverdomstolen vunnit fullt bifall till det förstahandsyrkande som framställdes redan vid mark- och miljödomstolen. Vid sådana förhållanden ska rättegångskostnaderna fördelas enligt huvudregeln i 18 kap. 1 §

rättegångsbalken, innebärande att part som tappat målet ska ersätta motparten hans rättegångskostnad. Toragården ska även befrias från att ersätta rättegångskostnader i mark- och miljödomstolen. Mark- och miljööverdomstolen konstaterar dessutom att trots att en samfällighetsförening enligt 18 § andra stycket AL har rätt att ta initiativ till en anläggningsförrättning är det delägarna, dvs. ägarna till de fastigheter som ingår i föreningen, som är parter i ett sådant mål som förevarande (se bl.a. RH 2000:2). Mark- och miljööverdomstolen noterar härvid att mark- och miljödomstolen inte har kunnat förplikta Toragården att ersätta föreningens rättegångskostnader.

I mark- och miljödomstolen yrkade Toragården ersättning för rättegångskostnader med sammanlagt 90 325 kr, varav 79 565 kr avser ombudsarvode, 2 760 kr avser utlägg och 8 000 kr avser förlorad arbetsförtjänst och nedlagt arbete för B S. Det yrkade beloppet får anses vara skäligt. Med hänsyn till målets utgång anser Mark- och miljööverdomstolen att följande sakägare ska ersätta Toragårdens rättegångskostnader i mark- och miljödomstolen; M T och R T, A G, H J G, A H, G H, B G J, F L, Å L, B L, D J, 'T J, J L, L L, T L, K L, M L, B M, M M, A M, K S M, K P, P P, S R och T R, H S, L S, M S, T S, P S, H S, T R och E W, M Z, T Z, J K, Skinnersdals samfällighetsförening och Jönköpings kommun.

I Mark- och miljööverdomstolen har Toragården yrkat ersättning för rättegångskostnader med 28 125 kr avseende ombudsarvode. Det yrkade beloppet får anses skäligt. Med hänsyn till målets utgång anser Mark- och miljööverdomstolen att följande sakägare ska ersätta Toragårdens rättegångskostnader i Mark- och miljööverdomstolen; M T och R T, H A, P A, A G, H J G, G H, M H, P H, B K, F L, H L, C L, A L, L L, F L, Å L, B L, D J, 'T J, J L, L L, T

L, K L, M L, B M, M M, A M, K S M, C M, E M, E N, M N, K P, P P, K R, P R, S R och T R, H S, L S, M S, T S, P S, H S, T R och E W, M W, M W, M Z, T Z och Jönköpings kommun.

Med hänsyn till övriga motparters begränsade sakägarintresse ska dessa inte förpliktas betala rättegångskostnader. Mot bakgrund av vad som sagts ovan om att det är ägarna till de fastigheter som ingår i föreningen som är parter i målet kan inte föreningen förpliktas betala rättegångskostnaderna.

Domen får enligt 5 kap. 5 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar inte överklagas.

I avgörandet har deltagit hovrättsråden Ulla Bergendal, Eywor Helmenius och Margaretha Gistorp, referent, samt tekniska rådet Cecilia Undén.

Föredragande har varit Linn Gloppestad.

VÄXJÖ TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2013-05-08
meddelad i
Växjö

Mål nr F 2273-11

KLAGANDE

J S dödsbo

Ombud: M N

MOTPART

1. L P A

2. M B

3. C B

4. M C

5. J U C dödsbo

6. L C

7. J D

8. A D
S

9. S D

10. K D R

Dok.Id 241990

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 81 351 03 Växjö	Kungsgatan 8	0470-560 100 E-post: MMD.vaxjo@dom.se	0470-560 125	måndag – fredag 08:00-12:00 13:00-16:30

11. Ekebergsvägens samfällighetsförening

Ombud: U J

12. C B E

13. M E

14. A F

15. K-H F

16. A F J

17. R F

18. A G

19. H J G

20. I G

21. B H J H

22. L H

23. A H

24. M R H

25. A H

26. G H

27. K H

28. A H

29. O H

30. S H

31. U I H

32. M H

33. P H

34. A H

35. M H

36. M H

37. D H

38. L G J

39. N J

40. B G J

41. S J

42. E M C J

43. T J

44. A-C J

45. Jönköpings kommun

46. B K

47. G A G K

48. F L

49. H L

50. N L

51. C L

52. A L

53. L L

54. F L

55. Å A L

56. A M L

57. P L

58. S L

59. S-O L

60. A-M K M L

61. B L

62. D J

63. 'T J

64. J L

65. L L

66. R L

67. T L

68. K L

69. M L

70. P-O L

71. U M L

72. B O C M

73. J E M

74. P Å M

75. J M Å
S

76. B M

77. M M

78. A M

79. S M

80. R Me

81. A-H G M,

82. E M

83. T N

84. E N

85. M N

86. H V S N
g

87. M N

88. B N dödsbo

89. A O

90. A O

91. K O

92. M O

93. K P

94. P P

95. K R

96. P R

97. A R

98. A R

99. S R

100. T R

101. T R

102. B E S

103. Skinnerdals
samfällighetsförening

104. A S

105. C S

106. Sveaskog Förvaltning AB

Ombud: S H-A

107. B J S O

108. H S

109. F S

110. L B S

111. L S S

112. M S

113. R S

114. T S

115. B P S

116. H G S

117. M T

Ombud: U J

118. R H

Ombud: U J

119. J T

120. H T

121. M T

122. D W

123. I W

124. M W

125. E W

126. M W

127. M W

128. M Z

129. T Z

130. D Ö

ÖVERKLAGAT BESLUT

Lantmäterimyndighetens beslut 2011-05-10 i ärende nr F106216, se bilaga 1-3

SAKEN

Anläggningsförrättning berörande Jönköping X, Y och Z

DOMSLUT

1. Mark- och miljödomstolen avslår överklagandet.

2. J Ss dödsbo ska ersätta

- a) Ekebergsvägens samfällighetsförening för dess rättegångskostnad med 59 088 kr, varav 47 500 kr avser ombudsarvode. Av beloppet avser 11 375 kr mervärdesskatt,
- b) R T för hans rättegångskostnad med 12 500 kr.

På beloppen ska utgå ränta enligt 6 § räntelagen från denna dag till dess betalning sker.

BAKGRUND

Efter ansökan från Ekebergsvägens samfällighetsförening (föreningen) har Lantmäterimyndigheten i Jönköpings kommun (LM) handlagt en förrättning för omprövning av del av gemensamhetsanläggningen Jönköping X, omfattande en enskild väg från Rogbergavägen/Östergården och ca 1200 meter norrut, se bilaga 2. Av anläggningsbeslutet framgår vägområdets bredd i olika lägen samt att vägen får hårdgöras.

Anläggningsbeslutet avseende omprövning jämte beslut om fastighetsbestämning och fördelning av förrättningskostnaderna har tagits som preliminärfrågor. I ärendet kvarstår bl a frågor om ersättning för upplåten mark, viss gränsutvisning och tillträde.

J Ss dödsbo (nedan Toragården) har överklagat anläggningsbeslutet.

YRKANDEN M.M.

Toragården har i första hand yrkat att mark- och miljödomstolen skall undanröja anläggningsbeslutet och inställa förrättningen. I andra hand har Toragården yrkat att beslutet ska ändras på så sätt att vägen inte ska hårdgöras.

Föreningen har bestritt yrkandena.

Även R och M T, A och J G, A H, P och H S, B L, T R och E W, B G J, A och S M, Å och F L, K och M L, G H, B och M M, M och T Z, J, T och L L, T och M S, T och S R, H och L S, D och T J, P och K P, Jönköpings kommun och Skinnersdals Samfällighetsförening har bestritt yrkandena.

R S, K D R, C B, L S, K F, P-Å M, C E och A F J har medgett förstahandsyrkandet.

J K har bestritt förstahandsyrkandet, men medgett andrahandsyrkandet.

Toragården, R T och föreningen har yrkat ersättning för rättegångskostnader.

PARTERNAS TALAN

Toragården har som grund för sin talan anfört i huvudsak följande.

J Ss dödsbo äger lantbruksfastigheten Y1, kallad Toragården. Fastigheten omfattar totalt 143 ha, varav 42 ha åker och bete, 100 ha skog och resten övrig mark. Den del av vägen som omfattas av förrättningen har merparten av sin västra kant på Y1.

X bildades genom förrättning som efter hantering i tingsrätten vann laga kraft den 28 juni 2001 (Jönköpings tingsrätt mål nr F 1049-99). I lantmäteriets beslut ingick bl a breddning av vägen. Lantmäteribeslutet överklagades av bl a J S varefter parterna genom förlikning i tingsrätten kom överens om att inte bredda vägen. Förlikningen innebar att vägen skulle ha den utformning som framgår av förrättning från 1969 enligt lagen om enskilda vägar.

Toragården anser i första hand att det inte finns anledning att ompröva anläggningsbeslutet som vann laga kraft 2001. Vid den gamla förrättningen behandlades samma frågeställningar som i nu aktuell förrättning. Det nya bostadsområdet på Skinnersdal och utvecklingen med fler bostäder längs med vägen var anledningen till att gemensamhetsanläggningen bildades. Det finns således varken några ändrade förhållanden eller i övrigt något behov av en ny förrättning. Beslutet strider således mot 35 § anläggningslagen (AL).

Toragården anser även att det inte är motiverat eller nödvändigt med upprustning på sätt som beslutats. Vägen har varken problem med bärighet eller avvattnings. Däremot lider vägen av kraftigt eftersatt underhåll. Föreningens styrelse har under ett antal år inte brytt sig om att grusa vägen utan endast nöjt sig med att skrapa och salta den. Det har fört med sig att vägens slitlager och delar av vägkroppen sakta men säkert har flyttats från vägbanan till diket. Det som vägen behöver är en ordentlig uppgrusning av vägbanan i kombination med rensning av vägkanterna. Man behöver helt enkelt ta igen det underhåll som föreningen eftersatt. Om det arbetet utförs kommer vägens skick att återställas till den standard som den haft tidigare. En standard som är fullt tillräcklig för att nå syftet med gemensamhetsanläggningen. För att åtgärda de problem som finns behövs ingen ny förrättning. Enligt lantmäteriets beslut syftar hela upprustningen med omfattande bärighets-höjande åtgärder till att vägen skall förses med beläggning. Det måste rimligtvis innebära att om man inte kan motivera en hårdgöring så finns heller ingen anledning att genomföra den kraftiga upprustningen. Lantmäteriets beslut att möjliggöra beläggning saknar i princip helt motivering. Det anges bara att det är "skäligt". Avsaknaden av motivering blir märklig då man betänker att den i ärendet förordnade sakkunnige i sin utredning slår fast att någon hårdgöring av vägen egentligen inte är motiverad. B G uppskattar i sin utredning trafiken på vägen till ca 175 fordon per dygn (lm:s aktbilaga ÖV1). Samtidigt anger han att trafikmängden bör uppgå till mer än 200 fordon per dygn för att beläggning skall vara samhällsekonomiskt motiverat. Om en åtgärd inte är samhällsekonomiskt lönsam har jag svårt att se hur beslutet kan vara förenligt med anläggningslagens regler.

Det finns heller inget krav från Trafikverket på att vägen måste ha en väg bana på minst 4 meter. Som framgår av lantmäteriets dagboksblad uppger B L, Trafikverket, vid sammanträffande med förrättningslantmätaren 2011-02-21 att en icke belagd väg mycket väl kan ha en vägbanabredd på 3,5 meter. Trots det låser förrättningslantmätaren i samma minnesanteckning fast sig vid en vägbanabredd på 4 meter.

Det kan samtidigt konstateras att det i lantmäteriets utredning inte ens finns tillstymmelse till några ekonomiska kalkyler. Det här är givetvis en brist eftersom

föreningen lär få betala en stor del av kostnaden. Det finns heller inga garantier att Trafikverket kommer att lämna bidrag till del av kostnaden. Om man själv försöker göra en kalkyl så kostar bara själva beläggningen av 1,2 km väg minst en kvarts miljon kronor. Om man till det lägger det stora underarbete som krävs för att kunna belägga vägen så handlar det om mycket stora summor. Sannolikt en total kostnad på mellan tre-kvarts till en miljon kronor.

Enligt 6 § anläggningslagen måste en förrättning leda till båtnad d v s en samman- tagen vinst för de inblandade fastigheterna. Enligt 8 § anläggningslagen skall gemensamhetsanläggning "förläggas och utföras på sådant sätt att ändamålet med anläggningen vinnes med minsta intrång och olägenhet utan oskäligen kostnad". I samma lagrum stadgas även att "Åtgärd för att underlätta framtida tillbyggnad eller ökat utnyttjande av anläggningen får vidtagas, om åtgärden medför endast ringa ökning av kostnaden". Toragården anser att lantmäteriets beslut står i strid med ovanstående bestämmelser. Förutom att åtgärden inte kan räknas hem ekonomiskt finns även ett antal andra olägenheter som inte beaktats.

Beläggning påverkar möjligheten för jord- och skogsbrukarna längs med vägen att bruka sin mark rationellt. De slirskydd som används på arbetsfordon kan i praktiken inte användas på belagd väg vilket skapar merarbete genom upprepad på- och avtagning av slirskydd. Dessutom tål den beläggning som föreslås inte belastning i kombination med vridning vilket innebär att arbetsfordon kör sönder vägen vid av- och påfart. Det här har redan inträffat på annan belagd del av vägen med konsekvens att vägsamfälligheten krävt nyttjaren på återställningskostnaden. En beläggning av vägen innebär även att den är mer känslig för tjälskador samtidigt som eventuella skador är avsevärt mycket dyrare att åtgärda (jämfört med grusväg). Föreningen försåg under 2009 vägdelen Jordanstorp till Pershultskrysset med beläggning. Konsekvensen av det har blivit att styrelsen, av rädsla för tjälskador, har stängt av den delen av vägen för tung trafik under två månader per år. Det här skapar stora problem för de jord- och skogsbrukare som är beroende av tunga transporter till och från sina fastigheter. Om man låter bli att belägga vägen så finns inte samma behov av att avlysa vägen för tung trafik. Trots alla försiktighets-

åtgärder har det visat sig att vägen som byggdes 2009 har hållbarhetsproblem vilket framgår av åberopat foto.

Samtidigt leder en beläggning av vägen till mer trafik och höjd hastighet. En belagd väg kommer tveklöst att inbjuda till ökad genomfartstrafik vilket ger ökade störningar och olägenheter för samtliga boende längs med vägen. Det leder till en ond spiral där ständigt ökande trafik ställer krav på bättre väg vilket i sin tur leder mer trafik o s v. Så länge vägen är i enskild regi finns ingen anledning att uppmuntra genomfartstrafik.

Sammanfattningsvis anser Toragården att det inte finns skäl att ompröva det sedan 2001 tillämpade anläggningsbeslutet. Beslutet strider därmed mot 35 § anläggningslagen. Det finns heller ingen dokumenterad båtnad vad gäller upprustningen och den utförs inte med "minsta intrång och olägenhet utan oskälig kostnad". Beslutet strider därmed även mot 6 och 8 §§ anläggningslagen.

De motparter som medgett överklagandet har anfört i huvudsak följande.

R S:

Det har inte på något sätt framkommit vad följderna blir av en upprustning och beläggning av vägen. Genomfartstrafiken har redan på ett märkbart sätt ökat på vägen sedan den norra delen blev belagd. Trafiken från Barnarp kommer att öka om en större del av vägen blir belagd. Eftersom min jordbruksfastighet ligger i mitten vägsträckningen Toragård-Stolpalyckan berörs jag av genomfartstrafiken på ett negativt sätt. Transporttiderna för alla de i jordbruket förekommande transporter som sker på vägen har ökat påtagligt på grund av väntan på mötande trafik. Problemen kommer att öka med belagd väg och mer genomfartstrafik. Min bostad ligger på ena sidan vägen och ekonomibyggnaderna på den andra. Jag passerar vägen flera gånger om dagen och min arbetsmiljö blir inte säker. En beläggning av vägen på ett dåligt underlag orsakar en väg som stängs av för tung trafik under tjällossning, vilket nu skett under två år. Många av mina transporter sker normalt under vår/vinter på tjälad väg och vägen har stängts av en månad tidigare än andra vägar i området av rädsla för söndekörd väg. Norra vägdelen som är belagd lagades

i våras och har på andra vägdelar nu under en regnig sommar fått skador eftersom underlaget är för dåligt. Om vägen är grusbelagd kan dessa uppkomna skador enkelt åtgärdas med en väghyvel. Jag yrkar därför på att vägen ska vara en grusväg med grusåtgång enligt vägverkets anvisningar samt hyvling, saltning och dikning med förnuft.

K F och A F J:

Vi förhåller mig till det beslut som vann kraft 2001. Vi ser ingen anledning till att vägen nu skall breddas eller beläggas med oljegrus eller någon annan beläggning på den berörda delen av vägen det gäller. När det är gårdsbruk, skogsbruk, sågbruk och annan industri längs vägen och i området begränsar det framkomligheten med maskiner, särskilt under den årstid då det körs med kedjor eller annat som gör spår i oljegruset. Det har vi ju hört redan har hänt. Det är möjligt att det inte är enkelt att förstå för de som inte är berörda av annan körning än med vanlig bil. Men nu är det oljegrus beläggning ända fram till bebyggelsen vid Skinnersdal från Nässjövägen så då skulle väl detta räcka. Vi röstade mot på mötet om att återuppta detta ärende. Vi står fast vid detta och förbehåller mig därför rätten till att inte beröras vid att betala några omkostnader för rättegång eller annat. Jag har inte begärt detta.

Föreningen har som grund för sitt bestridande anfört i huvudsak följande.

Föreningen förvaltar och har tillsyn över ca 14 km enskild väg (varav 6,5 km asfalterad i nuläget) med vägnr 16095 och 17194 i vägverkets register. Vägen är belägen mellan R 31 Järabacken/Ekhagen och allmänna vägen nr 845 mellan Rogberga och Barnarp. Föreningen har växt avsevärt under de senaste sex åren. 2005 påbörjades byggnationen av Skinnersdalområdet längst ut på föreningens vägnät. 29 villor har uppförts med ca 100 boende inklusive barn, där det sista huset restes under 2009. På övriga områden har föreningen också växt med nybyggnation bland annat vid Pershult-Rydet, Stolpalyckan samt med en större hästanläggning i Bashult med många besökande. Vi är nu 78 st andelsägare i föreningen och ca 225 boende längs vägnätet.

Denna förtätning av området medför ökad trafik som i sin tur leder till ökat slitage av föreningens vägnät. År 2008 lämnades ett uppdrag till en vägkonsult att utreda och föreslå hur vägnätet kan förbättras. Efter att denna utförliga vägutredning hade levererats antog föreningens årsstämma också en långsiktig förbättringsplan för vårt vägnät. Vägverket (nuvarande Trafikverket) såg också detta behov och var därför med och finansierade vägutredningen.

Föreningen har byggt två etapper under 2009 samt 2010 och är nu inne på etapp 3 som innefattar vägavsnittet som nu berörs i förrättningen. Detta vägavsnitt mot Barnarp är en viktig väg för föreningen med mycket trafik till skola, barnomsorg, arbete, fritidsaktiviteter, vårdcentral och kyrka. Del av etapp 2 har under 2010 erhållit bidrag ur den regionala infrastrukturplanen, en plan för viktiga regionala vägar i Jönköpings län. Hittills har vi upprustat och belagt 3,6 kilometer med Trafikverkets och Jönköpings kommuns stöd och samtliga berörda markägare har samtyckt till dessa två utförda etapper.

Toragården anser att "det nya bostadsområdet på Skinnersdal och utvecklingen med fler bostäder längs med vägen var anledningen till att gemensamhetsanläggningen bildades". Detta är direkt felaktigt. 1998 ansökte föregående styrelse om förrättning rörande ett nytt anläggningsbeslut. Bakgrunden var att 600.000 kr redan då hade reserverats av Vägverket för upprustning av genomfartsvägen (där bland annat detta vägavsnitt ingår). Anledningen till ansökan var att "fastställa nya andelstal för samtliga i samfällighetsföreningen samt för utläggning av vägområde för tillgodo-seende av bidragsmyndighetens krav i samband med nödvändig upprustning av Ekebergsvägen". Lantmätaren konstaterade att ytterligare vägområde skulle upplåtas för upprustningen samt fastställde andelstal för fastigheterna. Anläggningsbeslutet överklagades och en förlikning träffades mellan parterna 2001.

Tyvärr blev förlikningen otydligt skriven med texten "Ekebergsvägen skall således behålla den sträckning och vägbredd som stadgas i den tidigare förrättningen från 26 november 1969 i enlighet med då gällande lag om enskilda vägar" men också med texten "För anläggningen upplåtes det område som de befintliga vägarna upptar inkl. diken och slänter."

Detta förhållande redogör även lantmätaren för i sitt förrättningsprotokoll 2011. Här har vägföreningen alltid hävdad att 1969 års vägmått gäller och Toragården har hänvisat till att vägen skall se ut som den gjorde 2001. Ingen kan bevisa hur vägarna såg ut 2001.

Efter ett flertal fruktlösa förhandlingar om ett frivilligt samtycke med Toragården så fanns det inget annat alternativ att en gång för alla fastslå vilket vägområde som gäller i en ny förrättning. Behovet av ett tydligt vägområde är en förutsättning för att kunna genomföra den nödvändiga upprustningen. Upprustningen är nödvändig för att klara det ökade slitaget som Skinnersdalsområdet och övrig byggnation har inneburit.

Ansökan om förrättning 1998 som resulterade i förlikning 2001 har ingenting att göra med Skinnersdalsbyggnationen som Toragården hävdar. Skinnersdalsområdet började inte byggas förrän år 2005. Byggnationen innebär ett kraftigt ändrat förhållande och ökat slitage för vår vägförening.

Således föreligger två skäl till förrättningen 2011; dels kraftigt ändrade förhållanden, dels behovet av att fastslå ett tydligt vägområde för framtida upprustning. Därmed är 35 § anläggningslagen uppfylld. Detta konstaterar också lantmätaren i sitt beslut.

Toragården påstår att vägen inte har bärighets- eller avvattningsproblem. Detta påstående är felaktigt. Vägutredningen från 2008 fastslår detta redan då. Sakkunniges rapport från 2011 säger samma sak. Varje vår svämmar vägen över. I vägutredningen har vägverkspublikationen "förbättring bärighet/beläggning" från 1992 använts för beräkning av FE-tal (förstärkningseffekter). Det befintliga materialet i vägkroppen ger ett cirka FE-tal på 2,8 som påvisar ett tydligt bärighetsproblem. Bärighetsbehovet för vägen är 4,7 enligt tabell i denna publikation.

Vägen har vid flertal tillfällen tillförts grus och makadam för att rädda denna dåliga avrinning. Dikning har också utförts. Vägen behöver en ordentlig upprustning med utgrävning i underbyggnad samt dikning, precis som har skett i de tidigare två

etapperna av vägprojektet. För att klara detta behöver vi ha ett tydligt definierat vägområde som nu förrättningen har fastslagit i anläggningsbeslutet.

Sakkunniges utförliga bedömning i förrättningen innebär en rekommendation om hårdgjord yta, lantmätaren har tagit sitt beslut utifrån denna rekommendation. Därmed är beslutet skäligt. Styrelsen bedömer att med den belastning vi har på vårt vägnät att en hårdgjord yta är väl motiverad. För vägföreningen är underhållskostnaderna av yttersta vikt. Våra erfarenheter från den etapp som byggdes 2009 är att underhållskostnaderna har minskat med 85 % för detta avsnitt. Föreningen slipper att sladda, grusa och salta vägen ett antal gånger per år. Behovet av vägförbättring framgår också av vägutredningen från 2008: "Med hänsyn till vägens låga standard med bärighetsproblem samt med ökad trafik finns inte förutsättningar att behålla vägen i nuvarande skick då kostnader för driftunderhållet successivt kommer att öka." och "Del 2 och 3 bedöms vara aktuella vägar att beläggas då trafiken är störst på dessa vägar."

Belastningsstudien som gjordes av sakkunnig i samband med förrättningen visar att trafikmängden idag varierar mellan 150-200 fordon per dygn. Trafikverkets bidragsgivning baseras på bidragsförordningen 1989:891 samt Vägverkets författningssamling VVFS 1990:4. Till detta regelverk har en handbok tagits fram för att vara till hjälp att tolka detta för handläggare i hela landet som arbetar med dessa frågor. I handboken står under rubriken beläggning och allmänt: "För att beläggning ska anses vara samhällsekonomiskt motiverad bör trafikmängden vara ca 200 fordon eller mer per årsmedeldygn eller säsongsmåedeldygn. Beläggning kan också vara motiverad vid mindre trafikmängd ur miljö- och/eller driftsynpunkt."

Normalt är trafiken större ett sommarygn än ett årsmedeldygn, vilket i detta fall innebär att trafiken under sommarsäsongen uppgår till 200 fordon eller mer. Det går inte att ta beslut om beläggning efter en knivskarp gräns på antal fordon utan det måste göras en helhetsbedömning där trafiksiffran är en del, drift och underhåll en del, samt miljön en del. Eftersom den aktuella delsträckan tillsammans med övriga belagda delar är de mest trafikerade är det ur underhållssynpunkt också enklare, billigare och bättre att ha samma standard på alla vägdelarna.

Föreningen investerar i vägar med en teknisk livslängd på ca 20 år och framtida ökad belastning vägs naturligtvis in i de beslut vi fattar nu. Det är däremot inte samhällsekonomiskt motiverat att investera stora kostnader i att upprusta en väg till en ytbeläggning av grus. Underarbetet är lika kostsamt, men de negativa aspekterna med grusväg kvarstår då med stora underhållskostnader, sladdning och salttamm-bindning samt potthål som innebär stora kostnader och dyra reparationer av bilar till följd för våra andelsägare.

Det finns också en negativ miljöpåverkan med att salta vägar samt av att bilar behöver tvättas oftare. En hårdgjord yta skyddar underbyggnaden mot fukt och väta och garanterar sänkta underhållskostnader. Fördelarna överväger starkt eventuella nackdelar med belagd väg och detta slår även sakkunnig fast i förrettningen.

Det är också viktigt att påtala att vägföreningens årsstämma enhälligt 3 år i rad har gett styrelsen i uppdrag att upprusta vägnätet till denna standard. Ingen andelsägare, ej heller Toragården, har valt att säga nej eller reservera sig mot beslutet. På stämman har de ekonomiska förutsättningarna redovisats och andelsägarna har därefter bedömt att detta är förenings- och samhällsekonomiskt motiverat. Trafikverket och Jönköpings kommun har gjort samma bedömning och lämnat bidrag till upprustningen och är positiva till att kunna göra likadant till detta vägavsnitt.

Detta innebär att vägförbättringen med hårdgjord yta är väl motiverad och samhällsekonomiskt försvarbar eftersom föreningens andelsägare, styrelse och våra myndigheter har beslutat så. Till skillnad från Toragårdens åsikt så menar föreningen att hela vårt långsiktiga vägprojekt är ekonomiskt försvarbart och rent av nödvändigt för att inte hamna i ett läge med för höga underhållskostnader för vägnätet. Vi menar också att det inte föreligger några olägenheter med en framtida upprustning. Toragården påstår att "det även finns ett antal andra olägenheter som inte beaktas", utan att kunna precisera vad som menas.

Vidare är det också viktigt att påtala att den hittills gjorda upprustningen av 3,6 km väg inte har resulterat i några som helst ökade kostnader för våra andelsägare utan att denna investering kan räknas hem genom sänkta underhållskostnader inom lagd

budget för föreningen. Uttaxeringen som görs årligen gjordes även innan vi började investera i bättre vägar. Därmed är det klarlagt att det inte föreligger "en ökad kostnad eller annan olägenhet" samt att fördelarna av ekonomisk och annan art överväger de kostnader som anläggningen medför enligt anläggningslagen 6 §. Investeringen är samhälls- och föreningsekonomiskt motiverad.

Vägutredningen från 2008 rekommenderade en 4,5 meter väg på detta vägavsnitt. Föreningen har valt att endast bygga med en vägbredd på 3,5 meters plus stödremisor på 0,25 cm dvs total vägbredd 4 meter på de tidigare etapperna. Samma standard kommer att vara giltig även för detta vägavsnitt. En 3,5 meters väg med stödremisor innebär minsta möjliga intrång för våra markägare. Det går inte att bygga en smalare, belagd väg. Denna vägbredd bidrar till att hålla nere hastigheterna samt bibehålla landskapstrukturen som den är idag.

Det är intressant att Toragården nu i sin överklagan anser att förlikningen innebär att vägen ska ha den utformning som framgår av 1969 års förrättning. I den förrättningen står det tydligt att vägbredden skall vara 3,5 meter samt att "för de arbeten som skola verkställas å vägarna, skola vägverkets anvisningar äga tillämpning och avse vägbredd, röjning, dikning, grusning etc. " I dessa anvisningar från vägverket kan vi läsa att kraven på ordentliga diken och släntvinklar är samma nu som då. Detta innebär att den enda skillnaden mot förrättning 2011 och 1969 är stödremiserna som har tillkommit på totalt 50 cm (från 3,5 meters vägbredd till 4 meters vägbredd) dvs med endast 25 cm på Toragårdens sida av vägen. Intrånget är alltså förrättningsmässigt sett endast 25 cm. Därmed kan vi då konstatera att vi uppnår att utförandet av upprustningen kan "förläggas och utföras på sådant sätt att ändamålet med anläggningen vinnes med minsta möjliga intrång" enligt anläggningslagen 8 §.

Det är viktigt att påtala att två av varandra oberoende förrättningslantmätare har kommit fram till samma slutsats 1999 och 2011, dvs. att upprustningen är nödvändig och att mer vägområde skall upplåtas. Samt även att två sakkunniga vägkonsulter har kommit till samma slutsats 2008 samt 2011.

Självklart leder förrättningens beslut till en sammantagen vinst, båtnad, för fastigheterna. Årsstämman i föreningen har enhälligt antagit förslagen till fortsatt vägprojekt, detta hade inte våra medlemmar gjort om det inte föreligger en vinst för alla inblandade. Hur kan en bra väg inte generera en vinst för alla andels- och markägare? En bra väg ökar rimligtvis värdet på fastigheterna runt omkring den.

Det är korrekt att slirskydd inte får användas på hårdbelagd väg. Toragården är belägen och har sin utfart vid en annan hårdbelagd väg (Rogbergavägen) som måste användas för att nå vår enskilda väg vilket innebär att slirskydd inte får vara monterade på arbetsfordonet i något fall. Det föreligger därför inget merarbete att montera av eller på slirskydd även när vår väg blir belagd, detta måste göras redan i nuläget. Viktigt att även notera att Toragården endast har ett andelstal på 0,29 % i vägsamfälligheten och är därmed en liten brukare av vägen.

Vägföreningen har inte krävt någon nyttjare på återställningskostnader, det påståendet är fel. Däremot har föreningen i samarbete med Ekebergs gård förstärkt gårdens utfarter med asfalt för att hantera vridningsslitaget vid av- och påfart.

En upprustning av vägen medför att den bli mindre tjälkänslig. Med en förbättrad underbyggnad samt sprängning och bortforsling av berg under vägbanan blir en upprustad väg mindre tjälkänslig än i nuläget. Föreningen sätter varje vår ner tillåten belastning längs vägnätet (både grus- och asfaltsvägar) till 4 ton, helt i linje med Trafikverkets regler. Den grusväg som förrättningen behandlar sätts också ner årligen. Dispens utfärdas alltid för de andelsägare som har behov av detta, till exempel leveranser till och från Pershults såg samt för mjölkbil till Ekebergs gård. Det har inte framförts några som helst problem eller klagomål angående detta från någon andelsägare till styrelsen.

Den bild som är bifogad till Toragårdens överklagan är tagen vid en svacka vid Myrebo och visar en skada som uppstod våren 2011. Skadan berodde på ett felaktigt utfört underarbete och denna skada har entreprenören som byggde vägen helt och hållet tagit på sig. Skadan är nu helt åtgärdad som en garantireparation, helt utan kostnad för föreningen.

De motparter som bestritt överklagandet har anfört i huvudsak följande.

M och T Z

Vi motsätter oss samtliga yrkanden i överklagan och ställer oss bakom Ekebergsvägens samfällighetsförenings svarsbrev i dess helhet. För oss har det varit uppenbart under den tid vi varit bosatta på Skinnersdal att dåliga vägar medför problem. För oss är det viktigt att ha möjlighet att ha bra kommunikation med samhället Barnarp. Trafik med exempelvis cykel i mörker på vägar med många och stora hål är en direkt livsfara. I bostadsområdet Skinnersdal bor det förnärvarande ca. 50 barn som på olika sätt kommer att behöva ha kommunikation med Barnarp för buss, skola och idrotts aktiviteter etc. Avslutningsvis ser vi ett stort behov att vi lämnar 60-talet som referens och raskt förflyttar oss till nutid där vi nu befinner oss avseende Jönköpings utbredning och att vi får en modern syn på ett effektivt vägnät.

T och M S:

Vi motsätter oss samtliga yrkanden i överklagan och ställer oss bakom Ekebergsvägens samfällighetsförenings svarsbrev. När vi valde att bosätta oss på Skinnersdal för snart fyra år sedan såg vi inte grusvägarna som ledde hit som något problem. Under byggnationen av vårt hus började vi se de svårigheter som grusbeläggningen av vägarna ledde till. Tunga transporter var väldigt väderberoende för att kunna ta sig ut till Skinnersdal. Nu har vi bott på Skinnersdal i två år. Vägen förbi Toragården använder vi dagligen för transport till och från jobb och skola, samt till de fritidsaktiviteter som finns i Barnarp. Vi ser hur snabbt vägen slits och blir full av gropar. Vi ser samtidigt hur väl vägen förbi Rogbergagården fungerar efter beläggningen med hård yta.

T R och E W:

Vi motsätter oss samtliga yrkanden i överklagan och ställer oss bakom Ekebergsvägens samfällighetsförening svar. Upprustningen av vägen är nödvändig. Detta är vägen till skola, förskola, vårdcentral, kyrka, service och arbete. Jönköping växer, och mest söder ut med bostadsbebyggelse och ett expanderande industri- och transportområdet Torsvik.

Jönköpings kommun, tekniska kontoret:

Sedan 2001 då det förra anläggningsbeslutet vann laga kraft har flera nya bostäder tillkommit inom området Skinnersdal. Alltså har nya förhållanden inträtt vilket innebär att en omprövning av anläggningsbeslutet kan ske, enligt 35 § AL.

Kommunen delar lantmäteriets bedömning av att det krävs fastighetsbestämning och anläggningsbeslut varav vägområdets bredd framgår i olika lägen samt om vägen får hårdgöras.

Enligt 5 och 6 §§ AL får en gemensamhetsanläggning enbart inrättas för fastighet för vilken det är av väsentlig betydelse att ha del i anläggningen och dessutom skall gemensamhetsanläggningen medföra samhällsekonomisk nytta. Klagandena hävdar att anläggningsbeslutet strider mot båtnadsvillkoret. Eftersom det inte inrättas någon ny gemensamhetsanläggning vid den förrättning varom i målet tvistas finns det ingen anledning att pröva huruvida båtnad och väsentlighet föreligger eftersom dessa villkor ej påverkas av omprövningen. Utförandet av vägbyggnationen ska ske enligt Trafik verkets handbok "projektering och byggande av enskilda vägar". Gemensamhetsanläggningen förläggs och utförs därför på sådant sätt att ändamålet med den vinnas med minsta intrång och olägenhet utan oskäligen kostnad i enlighet med 8 § AL. X kommer att tilldelas statsbidrag för den planerade upprustningen. I Trafikverkets handbok för statsbidrag till enskilda vägar stadgas, som den överklagande påpekar, att trafikmängden på en enskild väg bör överstiga 200 fordon per dygn för att beläggning skall vara samhällsekonomisk lönsam. Dock stadgas enligt samma handbok att beläggning ändå kan vara motiverad vid mindre trafikmängder, ur miljö- och eller driftssynpunkt. I föreliggande fall ligger trafikmängden under riktvärdet men det bör ändå anses att beläggning är motiverad, på grund av att del av vägsträckan mellan Skinnersdal och Toragården redan är asfalterad och det skulle vara fördelaktigt ur driftssynpunkt om hela vägen har liknande egenskaper. Därutöver hänvisar vi till den av den kommunala Lantmäterimyndigheten i Jönköping anlitade sakkunniga B G som klargör att en ny beläggning på X sammantaget skulle ge upphov till fler fördelar än nackdelar.

Skinnerdals Samfällighetsförening:

Vi motsätter oss samtliga yrkanden i överklagan och vi ställer oss även bakom Ekebergsvägens samfällighetsförenings svarsbrev. Vi vädjar också till mark- och miljödomstolen att de lyssnar på boende längs vägen, som önskar en upprustning av vägen, omnämnd som etapp 3 enligt förslag från vägföreningens styrelse. Vår uppfattning är att styrelsearbetet sköts på ett bra sätt och att den försämrade vägen beror just på att trafiken på området ökat pga nybyggnation i området. Vägen mot Barnarp är också den vägen som trafikeras mycket pga att den kommunala servicen finns där såsom skola och barnomsorg, samt kyrka och busshållplatser. Fler områden håller för närvarande på att byggas i Barnarp/Odensjö vilket kommer öka belastningen på vägnätet ytterligare, därför yrkar vi också på att hårdgjord yta vore det bästa samt samhällsekonomiskt försvarbart. Denna fråga är väldigt viktig för Skinnerdals Samfällighetsförening varför man på vår stämma beslutat att skjuta till 225.000 (7500 per 30 hushåll under en femårsperiod) utöver det andelstal som man redan betalar till vägföreningen.

T och S R:

Vi motsätter oss samtliga yrkanden i överklagan och ställer oss bakom Ekebergsvägens samfällighetsförenings svarsbrev. Vi har barn på Barnarpsskolan och många aktiviteter i Barnarp med omnejd. Det blir för oss många resor varje år på en mycket skumpig väg, som vissa årstider dessutom har översvämmats av vatten. Vi stödjer därför lantmäteriets anläggningsbeslut och sakkunnigas rekommendation enligt Ekebergsvägens samfällighetsförenings svarsbrev.

H och L S:

Vi motsätter oss samtliga yrkanden i överklagan och ställer oss bakom Ekebergsvägens samfällighetsförenings svarsbrev, som tydligt och väl speglar vår åsikt i ärendet. Vi bor längst norrut i gamla huset på området Skinnerdals. Vi använder vägsträckan som ärendet avser dagligen. För att hämta och lämna barn på förskola i Barnarp och vidare till våra arbetsplatser i Jönköpings centrum. Den omtvistade vägsträckan underhålls regelbundet. Men pga dålig avvattning, extremt dålig bärighet och ett hårt trafiktryck så är den alltid full med "potthål" och i dessa står nästan alltid vatten. Att ständigt åka på denna sträcka medför, utöver olägenheten

för förare och passagerare, onödigt slitage på bilarna och på miljön då man tvingas tvätta bilen onormalt ofta. Eller så får man acceptera att alltid ha en skitig bil. Sen vi fick beläggning på sträckan mot ekhagen har området verkligen lyfts tycker vi. Besökande som alltid klagat på den dåliga vägen berömmar nu den nya fina vägen. Men det har också lett till att besökare såväl som boende, när dom kan välja, kör den belagda vägen. Detta har ökat trafiktrycket åt det hållet. Att rusta upp även den sista omtvistade sträckan mot Barnarp ser vi därför som ett självklart steg. Då får vi ett höjt värde på vårt område, en trevligare vardag, bättre miljö och ett jämnare trafiktryck på vårt vägnät.

D och T J, K och P P, A och J G, L och J L och T L : Vi motsätter samtliga yrkanden i överklagan och ställer oss bakom Ekebergsvägens samfällighetsförenings svarsbrev. Vi bor vid Ekeberg (Etapp 1) och där gjordes vägen om för ca 2 år sedan. Vi tycker att vägen är fin och för att behålla små vägarna på landet så är det jättebra att den är 3,5 meter bred med mötesplatser. Vi slipper håliga vägar som måste rustas upp varje år samt att det alltid måste saltas på gruset på sommaren. Därför är det absolut det bästa om vägen mot Barnarp får samma kvalité genom att den rustas upp likadant som vid Ekeberg samt genom Skinnersdal.

Å L (X1 och F L (Z1)): Vi motsätter oss samtliga yrkanden i överklagan och ställer oss bakom Ekebergsvägens samfällighetsförenings argument och svarsbrev. Argumenten i överklagan är ju inte riktade mot själva vägrenoveringen i sig, utan ett sätt att låta alla boende i området som dagligen måste använda vägen, till sitt arbete, skola, affär, sjukhus etc, få fortsatt köra på en väg som i många perioder av året näst intill är oframkomlig.

G H

Toragården har fel när man påstår att det varken finns några ändrade förhållanden eller i övrigt något behov av en ny förrättning. I mitten av 1990-talet meddelade Länsstyrelsen i Jönköpings län att medel, (ca 600 000 kr), reserverats för förbättring av Ekebergsvägen i dess sträckning som genomfartsväg från norr till söder ut mot Rogbergavägen genom området. Vid den tiden hade dåvarande vägförening i

egentlig mening ingen verksamhet. Vägunderhållet sköttes av familjen S på Pershult och Ss skötte även ekonomin. När sålunda det skulle bli aktuellt med en förbättring i den storleken enligt länsstyrelsens förslag fick föreningen nytt liv. En ny styrelse utsågs och jag blev dess ordförande. För att dessa förbättrings-medel som reserverats skulle kunna tas i anspråk krävdes anpassningar längs vägen med avseende på vissa markområden. Nödvändiga medgivande från vissa mark-ägare krävdes, men dessa vägrade utan orimligt höga ersättningar. Vägföreningen begärde då, 1996, lantmäteriförrättning. Den genomfördes och beslut togs om nya andelstal och till del nya sträckningar. Denna förrättning överklagades. Tingsrätten gav klagandena rätt på den grunden att vägföreningen inte var rätt part att begära förrättning enligt tillkommen ny lagstiftning. Detta borde Lantmäteriet ha uppmärksammat. Följden blev att en enskild andelsägare begärde ny förrättning i enlighet med den tidigare. Lantmäteriet fattade nytt likalydande beslut. Detta överklagades av samma markägare som överklagat den föregående förrättningen, (bl.a Ms på Östergården). Under denna process växte så småningom fram intresse för en förlikning. Allmänt ansågs det tråkigt att grannar skulle behöva träta med varandra. Förlikningen kom till stånd. Dessa omständigheter som redogörs ovan var det verkliga skälet till att förrättningen överhuvud kom till stånd och den därpå följande förlikningen. Ändrade förhållanden har därefter tillkommit. Dessa har omfattande redogjorts för av R T i dennes yttrande till tingsrätten. Jag ansluter mig till de omständigheter som T anför i sitt yttrande.

B och M M

Vi motsätter oss samtliga yrkanden i överklagan och ställer oss bakom Ekebergsvägens samfällighetsförenings svarsbrev. Vi anser även att vägen bör rustas upp för att underlätta för barnen att cykla till sina kompisar i samhället. När det är stora hål och gropar i vägen så försöker barnen att undvika dem med risk för att de vinglar ut i vägen. Med hårdgjord yta skulle det vara lättare och bekvämare att ta sig fram med cykel. Vägen är hårt trafikerad, vilket gör att underhållskostnaden kommer att sjunka både på vägen och på bilarna om man får till en hårdgjord yta.

Toragården har genmält i huvudsak följande.

Det kan konstateras att det finns ett antal berörda fastighetsägare som stödjer överklagandet. Vad gäller de som motsätter sig överklagandet hänvisar merparten till yttrandet från R T som även uppger sig företräda Ekebergsvägens samfällighetsförening. Det finns även yttrande från kommunen och G H som tillför ärendet sakomständigheter. Nedan kommenteras Ts och kommunens yttrande. Hs synpunkter angående Skinnersdalsprojektet berörs inom ramen för kommentaren avseende Ts inlaga. Nedan refereras till protokoll från årsstämmor i föreningen under 2009 - 2011.

Yttrande från R T

Det påstås att det nya bostadsområdet på Skinnersdal inte hade något att göra med förrättningen 1998 och den efterföljande förlikningen från 2001. Påståendet stämmer inte. Förlikningen var en direkt följd av Skinnersdalsprojektet. Detaljplanen för Skinnersdalsområdet antogs under 2001 eller möjligen under början av 2002 och hade varit "på gång" ett bra tag dessförinnan. Det fanns en rädsla att projektet skulle föra med sig både bredare vägar och även att föreningens vägar skulle beläggas. Klagandena gick med på förlikningen utifrån förutsättningen att Ekebergsvägen varken skulle breddas eller beläggas. Skinnersdalsprojektet var således en omständighet som beaktades under den förra förrättningen.

Vad gäller vattenproblem längs med vägen, så är det ett nypåkommet problem till följd av dels felaktiga dikningsåtgärder av föreningen och dels eftersatt underhåll. Som nämnts i överklagandet har vägen under åren hyvlats ner utan att tillräckligt material tillförts vägbanan. Problemet med översvämmad väg har inte funnits tidigare. Toragården har ingen erinran mot att eftersatt underhåll åtgärdas men det kan ske inom ramen för gällande anläggningsbeslut.

Det påstås att vägföreningens årsstämma enhälligt tre år i rad har gett styrelsen i uppdrag att upprusta vägnätet. Toragården har hela tiden motsatt sig den upprustning som nu föreslås. Man har heller inte varit ensam om den inställningen. T ex röstade vid årsmötet 2010 inte mindre än 10 av 45 röstberättigade mot att lämna in

den ansökan till lantmäteriet som nu är föremål för prövning. Toragården har aldrig varit motståndare till en vägupprustning men vänder sig mot omfattningen.

Det påstås att upprustningen av 3,6 km väg inte lett till ökade kostnader för andelsägarna. I styrelsens förslag till beslut vid årsstämman 2010 framgår följande. "Styrelsen föreslår en utdebitering på 1000 kr per andelsprocent 2010. Detta för att täcka kraftigt ökade kostnader för snöröjning 2010 samt att stärka föreningens ekonomi för framtida vägförbättringar. Att upprustningarna kostar stora pengar för föreningen bör vara uppenbart. Av redovisningen för vägprojekt 2009 dvs etapp 1 framgår att byggnationen kostade 1 420 900 kr varav föreningen svarade för ca 415 000 kr. För att finansiera kostnaderna tvingades föreningen ta upp lån på 500 000 kr. Kostnaden för etapp 2 lär vara minst lika stora. Under 2010 har föreningen tagit upp nya lån på 1,1 miljon kronor för att täcka kostnaderna i etapp 2.

Man kan notera att vid årsstämman från 2009 beslutade stämman att gå vidare med upprustningsprojektet varvid ett av villkoren var att 90 procent skulle finansieras via bidrag från stat och kommun. Detta villkor togs sedan bort vid motsvarande omröstningar under 2010 och 2011. Orsaken till det är naturligtvis att föreningen på egen hand måste skjuta till betydligt mer pengar än 10 procent. Upprustningen har inte heller inneburit minskade kostnader för vägunderhållet vilket T påstår. År 2009 kostade vägunderhållet ca 162 000 kr och 2010 låg kostnaden på 236 000 kr.

Det påstås att intrånget på Toragårdens sida endast är 25 cm. Enligt förrättningen från 1969 skall vägen ha en bredd på 3,5 m. Idag har vägbanan en bredd på mellan 3,9 och 5,8 meter enligt B Gs utlåtande (aktbilaga ÖV1). I förhållande till dagens väg föreslår B G en breddning av vägområdet med mellan 2-4 meter. Merparten till följd av bredare diken. Om man utgår från det område som är upplåtet, dvs enligt 1969 års förrättning, så är skillnaden ytterligare mycket större jämfört med dagens vägbredd.

Yttrande från Jönköpings kommun

Kommunen påstår bl a att det s k båtnadsvillkoret i 6 § anläggningslagen inte är tillämpligt eftersom det handlar om en omprövning. Toragården vidhåller att båtnaden måste prövas och så har inte skett. I överklagandet uppskattade Toragården att projektet skulle kosta uppåt 1 miljon kronor. Men om man ser till kostnaderna för redan utförda projekt så kan man med säkerhet slå fast att kostnaden för upprustning av Toragårdsvägen kommer att överstiga 1 miljon kronor med råge. Jag kan bara gissa kostnaderna eftersom det i förrättningen inte ens finns en tillstymmelse till kostnadsberäkning. Vid båtnadsberäkningen ska utöver ovanstående kostnader även läggas förrättningskostnader och marklösen. Summan av kostnader ska sedan vägas mot förändringarna i fastighetsvärdet för berörda fastigheter. I den delen kan konstateras att vissa fastigheter, företrädesvis i Skinnersdal som inte berörs av ökad genomfartstrafik, kommer att vinna något på förrättningen medan övriga boende längs vägen och jordbrukande fastigheter, kommer att förlora på det. Men de boende i Skinnersdal har redan en asfalterad väg in till Jönköping och asfaltering av Toragårdsvägen kan därför inte vara av någon större betydelse för Skinnersdalsfastigheternas marknadsvärde. Vid båtnadsberäkningen skall en "förhoppning" om bidrag från stat och kommun inte beaktas. Grundläggande är att någon båtnadsberäkning överhuvudtaget inte har gjorts och i brist på sådan skall förrättningen inte kunna bifallas. Det kan konstateras att kommunen inte kommenterar Toragårdens uppgifter om att kommunen vid informationsmöte inför Skinnersdalsprojektet sagt att utbyggnaden inte innebär att vägen kommer att beläggas.

Kommentarer i övrigt

Jag vill betona att Toragården inte motsätter sig att vägen förbättras men det kan göras inom ramen för 1969 års förrättning. Det behövs ingen ny förrättning för att rusta upp vägen till en bra standard. Även om vägen inte beläggs kommer föreningen ha samma möjlighet till Stats- och kommunbidrag för en upprustning. Men skillnaden blir att föreningen slipper ta upp 100 000 tals kronor i nya lån. En asfaltering av Toragårdsvägen kommer bara att leda till att genomfartstrafiken skjuter i höjden. Det kommer i sin tur att leda till krav på ytterligare breddning av vägen osv. Det blir en ständigt uppgående spiral som många boende längs med

vägen inte vill ha. Det försvårar också för jord- och skogsbrukets transporter. Som ytterligare kommentar till förrättning kan konstateras att det är en brist att man i detta läget inte reder ut hur stor areal som tas i anspråk på respektive fastighet. Det är inte acceptabelt att parterna i ärendet får gissa vilka arealer som berörs.

Ytterligare en brist är att samtliga delägande fastigheter i samfälligheten X2 inte är med i sakägarförteckningen. De fastigheter som äger del i samfälligheten X2 och som inte kallats i förrättningen är Y2 och Z2. De finns varken med i sakägarförteckningen eller kan anses omfattas av kungörelsen. Kungörelsen riktas endast till delägare i X. Ägaren av Z2 äger del i annan fastighet som omfattas av förrättningen men det gör inte ägaren av Y2. Varken Y2 eller Z2 har del i X.

LM har beretts tillfälle att yttra sig över Toragårdens synpunkter på sakägarförteckningen och har därvid anfört följande.

Omprövningsförrättningen avser breddning och förbättring av enskilda vägen X. Idag upplåter Z utrymme till X3 i hela sin bredd. Det har i förrättningen aldrig varit aktuellt att minska eller ändra det utrymme som upplåtits för gemensamhetsanläggningen. Två fastigheter som bara har del i Z men inte är delägare i X har inte behandlats som sakägare i förrättningen. Jämförelse kan göras till bestämmelsen i 6 kap 7 § fastighetsbildningslagen där det finns ett förenklat förfarande om samfälld mark genom fastighetsreglering förs över till en fastighet. I vissa situationer behöver då inte alla delägande fastigheter i samfälligheten kallas utan det räcker att skicka kallelsen till ett par delägare. I analogi med denna bestämmelse anser lantmäterimyndigheten att det är obehövligt att kalla samtliga delägare i Z då samfälligheten redan idag upplåter utrymme för gemensamhetsanläggningen X och det aldrig varit aktuellt att minska ner eller ändra vägområdet i denna del utan tvärtom bredda vägområdet med mark från Y. Har lantmäterimyndigheten gjort fel genom att inte kalla Y2 och Z2 föreslår lantmäterimyndigheten att det kan rättas till genom att ägarna till Y2 får yttra sig i målet innan beslut

fattas av mark- och miljödomstolen. Ägarna till Z2 har kännedom om ärendet då de äger del i annan fastighet som omfattas av förrättningen.

BEVISNING

Toragården har som muntlig bevisning åberopat förhör med B S.

Föreningen har som muntlig bevisning åberopat förhör med R T samt vittnesförhör med B L, Trafikverket, och K G, Jönköpings kommun.

Båda parter har även åberopat syn.

DOMSKÄL

Mark- och miljödomstolen har hållit sammanträde med syn i målet.

Domstolen har först att ta ställning till om förutsättningar har funnits för att ompröva gemensamhetsanläggningen. Toragården har i denna del invänt att det nya bostadsområdet på Skinnersdal och utvecklingen med fler bostäder längs med vägen behandlades redan genom det förrättningsbeslut som vann laga kraft 2001. Enligt Toragården föreligger således inga ändrade förhållanden, varför beslutet strider mot 35 § AL.

Föreningen har redogjort för den utbyggnad och förtätning som skett i området under senare år. Trafikverket och Jönköpings kommun har redogjort för den ökning av trafiken som generellet sett har skett i samhället. Det har inte framkommit något i målet som motsäger dessa uppgifter. Av vad som framkommit i målet bedömer domstolen därmed att sådan förändring av förutsättningarna för vägen har skett under senare år att omprövning kan ske enligt 35 § AL. Att detaljplanen för Skinnersviksområdet funnits eller varit på gång redan tidigare ändrar inte den bedömningen.

Nästa fråga att ta ställning till blir om den beslutade upprustningen är nödvändig, eller om en upprustning kan ske inom ramen för tidigare beslut och förlikning. Vid

synen kunde konstateras att vägen är i ett sådant skick att ett klart behov av en grundlig upprustning föreligger. För att detta ska kunna utföras måste även fastställas vilket vägområde som omfattas av gemensamhetsanläggningen. På grund härav och då upprustningen inte lämpligen kan anses som en ren underhållsåtgärd, finner domstolen i likhet med LM att en omprövningsförrättning krävs.

Vad gäller den närmare utformningen av upprustningen bedömer domstolen att LM:s beslut är väl avvägt och att det framstår som rimligt att samfälligheten själv får besluta om och i så fall när vägen ska beläggas med ett hårt ytlager.

Slutligen har Toragården anfört att det överklagade beslutet strider mot bestämmelserna i 6 och 8 §§ AL, samt att någon prövning av båtnadsvillkoret i 6 § inte gjorts.

Av § 6 AL framgår att en gemensamhetsanläggning får inrättas endast om fördelarna av ekonomisk eller annan art av anläggningen överväger de kostnader och olägenheter som anläggningen medför, s.k. båtnad. Innebörden av båtnadskravet är att en kalkyl ska göras beträffande anläggningens lönsamhet. I förarbetena anges att som fördel bör anses varje förbättring av möjligheterna att utnyttja de fastigheter som ska delta i anläggningen. I allmänhet torde en förbättring yttra sig i en ökning av fastighetsvärdet. Till utgiftsposterna ska hänföras inte bara kostnader för anläggningens utförande utan också framtida underhålls- och driftkostnader.

Av de förhör som hållits i målet har inte framkommit annat än att föreningen enligt R Ts beräkningar får ”bättre vägar för samma pengar”, förutsatt att Trafikverket och kommunen går in med bidrag.

Den båtnadsbedömning som erfordras vid en omprövning får anpassas efter omständigheterna i den enskilda fallet. LM har i detta fall endast gjort en hänvisning till att båtnaden inte påverkas av omprövningen. Domstolen delar LM:s bedömning och finner att varken vad som framkommit om kostnaderna för upprustningen eller de olägenheter som uppstår för lantbruksmaskiner medför att villkoret inte längre kan anses uppfyllt. Vägens förbättring får anses uppväga såväl

ökade kostnader som svårigheterna för jord- och skogsbruksmaskinerna. Mot bakgrund av att omprövningen endast avser fastställande av vägområdets bredd, upprustning till standard som krävs för statsbidrag samt en möjlighet för föreningen att besluta om hårt ytlager, finner domstolen således att båtnadsvillkoret får anses uppfyllt.

Vid prövning av vägområdets lokalisering och utförande ska, enligt § 8 AL, vägområdet förläggas och utföras på sådant sätt att ändamålet med vägen vinnas med minsta intrång och olägenhet utan oskälig kostnad. Åtgärd för att underlätta framtida tillbyggnad eller ökat utnyttjande av vägen får vidtagas om åtgärden medför endast ringa ökning av kostnaden. Mark- och miljödomstolen finner det uppenbart att anläggningsbeslutet står i överensstämmelse med § 8 AL.

Vad avser påpekandet om att samtliga deläggande fastigheter i samfälligheten Z inte är med i sakägarförteckningen, finner domstolen på de skäl som anförts av LM att detta inte medför att målet ska återförvisas.

Det ovan anförda innebär att överklagandet inte kan vinna bifall.

Rättegångskostnader

Enligt 16 kap. 14 § första stycket fastighetsbildningslagen (1970:988) får mark- och miljödomstolen, efter vad som är skäligt med hänsyn till omständigheterna, besluta att sakägare som förlorar målet ska ersätta annan sakägare dennes rättegångskostnader. I detta mål bör huvudregeln i 18 kap 1 § rättegångsbalken om rättegångskostnadsansvar för tappande part tillämpas. Vid denna utgång ska således Toragården utge ersättning för föreningens och R Ts rättegångskostnader. De har yrkat ersättning för rättegångskostnader i enlighet med vad som framgår av domslutet. Yrkad ersättning får anses skälig.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 4 (DV 427)

Överklagande senast den 29 maj 2013

Lena Pettersson

Inge Jonsson

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Lena Pettersson, ordförande, och tekniska rådet Inge Jonsson.
